

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
Literature-Based Learning Experience Provision on
Problem-Solving Abilities of Young Children

พรทิพย์ วงษ์สุดใจ*

Porntip Wongsudjai

ชลธิป สมานิติ**

Chalatip Samahito

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

Department of Early Childhood Education Faculty of Education Kasetsart University Thailand

E-mail: Porntip.won Chalati.p.s@ku.th

Received: May 06, 2024

Revised November 25, 2024

Accepted: November 27, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง ๔ - ๕ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน ๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน ๒๔ แผน แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เด็กสามารถแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น อีกทั้งเด็กยังสามารถเชื่อมโยงความสามารถในการแก้ปัญหาจากนิทานไปสู่

* นางสาวพรทิพย์ วงษ์สุดใจ Miss Porntip Wongsudjai นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Student Master of Art Department of Early Childhood Education Faculty of Education Kasetsart University.

** รศ.ดร.ชลธิป สมานิติ Assoc.Prof.Dr.Chalatip Samahito ที่ปรึกษางานวิจัย Thesis Advisor

การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและชีวิตจริงของตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นจึงทำให้เห็นว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์เรียนรู้; วรรณกรรม; ความสามารถ; ปัญหา; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to study the effects of literature-based learning experiences on problem-solving of young children. The target subjects were 20 male and female young children aged between 4 – 5 years old who were in kindergarten level 2, semester 2, the academic year 2023, La-orutis Demonstration School, Suan Dusit University. The instruments used in this research were 24 literature-based approach lesson plans and evaluation forms of problem-solving skills of early childhood children and evaluation record. Data was analyzed by Mean, Standard Deviation (SD), and content analysis.

The results of the study showed that young children who received the literature-based learning experiences had higher problem-solving abilities. They could solve problems eagerly, and they were able link their problem-solving abilities from stories to solve problems in their daily lives correctly, appropriately, and causally. This increased linkage showed that the children who had learning experiences based on literature have improved problem-solving abilities.

Keywords : Learning; Literature-Based; Abilities; Problem-Solving; Young Children

บทนำ

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทางดิจิทัล (Digital Disruption) มาสู่สถานะที่พลิกผันแบบ VUCA World และเปลี่ยนผ่านมาสู่ยุคที่โลกอันแสนเปราะบางแบบ BANI World^๑ ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเติบโตขึ้น

^๑ รุ่งทิวา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสีโนบล, พัฒน์นรี จันทราภิรมย์, “ยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกกับความท้าทายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://hea.or.th/wp-content/uploads/2023/06/01> [๔ เมษายน ๒๕๖๕].

อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ประณัฐ กิจรุ่งเรือง^๒ กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถตัดสินใจลงมือกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาได้โดยวิธีการที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์ และเป็นผู้ที่มีทักษะในการเผชิญชีวิตในโลกที่มีกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ เด็กมักเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและจากประสบการณ์ตรงในวิถีชีวิตประจำวัน ผ่านการลงมือปฏิบัติ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ในการสำรวจและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เน้นที่ตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้เด็กได้แสวงหาความรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ รวมถึงการแก้ปัญหา โดยให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข^๓

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาการด้านสติปัญญา ต้องให้ความสำคัญตั้งแต่ในระดับปฐมวัย ซึ่งในสังคมปัจจุบันนี้มีหลายสาเหตุที่ทำให้เด็กขาดความสามารถในการเข้าใจถึงปัญหา ซึ่งกล่าวได้ว่าช่วงอายุของเด็กแต่ละวัยยังไม่สามารถเข้าใจถึงปัญหาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้ และอาจมีอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญที่องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งประเทศไทยได้ระบุว่า การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยอย่างมากในการพลาดโอกาสในการศึกษาและส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กในด้านสติปัญญา^๔ ซึ่งรวมถึง การคิดแก้ปัญหาที่ทำให้เด็กขาดพื้นฐานทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน ความสามารถในการใช้เหตุผลและความคิดเพื่อการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับญรัฏฐาไทยวงศ์ ที่กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญครูต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดเพื่อที่เด็กจะมีพื้นฐานในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้และมีประสิทธิภาพ

^๒ ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, (นครปฐม: บริษัทเพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด ๒๕๖๐), หน้า ๒๘.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: ครูสภา ลาตพรวัว, ๒๕๖๐), หน้า ๑๙-๒๕.

^๔ องค์การยูนิเซฟ: ทุนเพื่อเด็กแห่งประเทศไทย, “ผลกระทบสำคัญ ๕ ด้าน ของโรคโควิด-๑๙ ที่มีต่อเด็กในประเทศไทย”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.unicef.org/thailand/th/stories/> [๙ มกราคม ๒๕๖๕].

ในการแก้ปัญหา^๕ ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จึงมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กเพื่อช่วยให้เด็กเติบโตเป็นคนที่พัฒนาสังคม ชุมชนที่เป็นอยู่ต่อไป

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยนั้น มีหลากหลายวิธี และสามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมนั้นต้องมีความเหมาะสมกับช่วงวัย และมีความน่าสนใจ มีความท้าทาย แปลกใหม่ ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก วรรณกรรมเป็นฐานเป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมในการเลือกนำมาเป็นรูปแบบหลักในการจัดกิจกรรมมีลักษณะกระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานเป็นตัวเดินเรื่อง เปิดโอกาสให้เด็กได้หาความรู้ที่มีปมประเด็นที่เป็นปัญหา ทำให้เด็กได้ค้นพบความรู้หรือแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กในการออกแบบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม เด็กได้ลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองจากประเด็นปัญหาของเนื้อเรื่องวรรณกรรม

ผู้ศึกษาจึงได้นำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมาจัดประสบการณ์ที่มีลักษณะกระบวนการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานเป็นตัวเดินเรื่อง เปิดโอกาสให้เด็กได้หาความรู้ที่มีปมประเด็นที่เป็นปัญหา ทำให้เด็กได้ค้นพบความรู้หรือแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ จากข้อมูลที่ได้กล่าวมา ผู้ศึกษาสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนพบว่าเมื่อเด็กต้องเผชิญกับปัญหาเด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมนิ่งเฉย ไม่ตอบคำถาม ครูต้องคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะและกระตุ้นเกี่ยวกับการใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของสถานการณ์ต่าง ๆ และเมื่อให้เด็กออกมาเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีเด็กเพียงบางส่วนซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ที่สามารถใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจากความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

^๕ ณัฐกฤตา ไทยวงษ์, “การศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๖), หน้า ๖๗-๗๙.

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง ๔-๕ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน ๒๐ คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ (๑) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ จำนวน ๒๔ แผน (๒) แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา (๓) แบบบันทึกพฤติกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

๑. ผู้ศึกษานำหนังสือจากโครงการภาคพิเศษ สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อรวบรวมข้อมูลจากทางโรงเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

๒. ผู้ศึกษาดำเนินการประเมินการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง โดยประเมินชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ จำนวน ๒๐ คน ใช้เวลาประเมินคนละ ๑๐ นาที วันละ ๔ คน เป็นเวลา ๕ วัน และบันทึกคะแนนไว้เป็นข้อมูลหลักฐาน

๓. เวลาดำเนินการทดลอง ผู้ศึกษาดำเนินตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง ๘ สัปดาห์ (รวมPre-test และPost-test) สัปดาห์ละ ๔ วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง ๓๐ นาที ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐-๐๙.๓๐ นาที

๔. ในระหว่างการทดลองผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และ เก็บข้อมูล สัปดาห์ละ ๔ วัน ผู้ศึกษาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

๕. หลังการทดลอง เมื่อครบ ๖ สัปดาห์ ผู้ศึกษานำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยชุดเดิมประเมินกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๒ จำนวน ๒๐ คน ใช้เวลาทดสอบคนละ ๑๐ นาที วันละ ๔ คน เป็นเวลา ๕ วัน และบันทึกคะแนนได้เป็นข้อมูลหลักฐาน

๖. ผู้ศึกษานำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ๑. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการประเมินเชิงปฏิบัติการความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ๒. เปรียบเทียบคะแนนการประเมินเชิงปฏิบัติการความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ๓. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา จากการสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละครั้ง ได้นำข้อมูลแต่ละครั้งมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

			N = ๒๐
	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรม	๒๐	๑๐.๔๕	๕.๘๘
หลังการจัดกิจกรรม	๒๐	๑๘.๖๕	๓.๑๒

ผลการเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ ๑๐.๔๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ ๕.๘๘ และหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ ๑๘.๖๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ ๓.๑๒

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีคะแนนจากแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหานั้นสูงขึ้นเนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนจะพบเจอกับอุปสรรคที่เป็นปัญหาในนิทานโดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้มีความสนใจและกระตือรือร้นกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานในการสร้างความสนใจและ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมผ่านการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน สามารถระบุปัญหา และหา

วิธีการแก้ไข้ปัญหา และลงมือแก้ไข้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมต่อยอดจากวรรณกรรมที่เป็นปัญหาหรือปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะมีอิสระในการคิดและแสดงความสามารถในการแก้้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถใช้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านกิจกรรมประกอบการตัดสินใจในการแก้้ปัญหา ที่ตนเองหรือกลุ่มของตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ได้อย่างอิสระ และหลังจากร่วมกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กและครูจะร่วมกันนำเสนอ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้้ปัญหาที่เด็กใช้ในขณะปฏิบัติกิจกรรมและการแสดงความสามารถในการแก้้ปัญหาที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย การนำเสนอ อภิปรายและสนทนา ได้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงเป็นการสะท้อนข้อมูลที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะโดยธรรมชาติของเด็กอายุ ๓-๖ ปี เด็กปฐมวัยจะมีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ ที่พบเจออยู่รอบตัวของตนเองและเมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นอยากร่วมมามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

เด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่จะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสามารถในการแก้้ปัญหาที่เหมาะสมและนำเสนอประสบการณ์ไปใช้เมื่อเจอกับสถานการณ์จริง ดังที่ไววอซกี ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการแก้้ปัญหาจะเกิดขึ้นได้โดยการที่เด็กเกิดสภาวะที่ได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดความคิด^๖ ซึ่งผู้ใหญ่เป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมหรือสภาวะให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์และให้เด็กฝึกประสบการณ์การแก้้ปัญหาโดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับซาลาชิป สมาชิกโต ที่กล่าวว่า ีว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยทำให้เด็กได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงที่ได้ร่วมกันหาคำตอบเพื่อแก้้ปัญหาที่กำหนดจากนิทาน ได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ประกอบด้วยทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสืบค้นข้อมูล ได้พัฒนาทักษะการคิด^๗ ซึ่งประกอบด้วยการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัดของวิธีการแก้้ปัญหา ประเมินและลงความเห็นเลือกวิธีการแก้้ปัญหาที่ดีที่สุด นอกจากนี้ เด็กยังได้ใช้ภาษาในการสื่อสารแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูลถึงวิธีการแก้้ปัญหา ตลอดจนเด็กได้รับความสนุกเพลิดเพลินจากการฟังนิทาน และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาสู่การเรียนรู้ที่มีศักยภาพมากขึ้น และเป็นการเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กจดจำได้อย่างยาวนาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบลที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคลทั้งหลายควรเริ่มต้นด้วยการค้นหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนด้วยการ

^๖ Vygotsky, Lev S., **Thought and Language**, 10th ed, (Alex Massachusetts, The MIT Press, 1997).

^๗ ซาลาชิป สมาชิกโต, “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผ่านการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย”, วารสารวิทยบริการ, ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๗๗-๑๘๔.

เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นตามต้องการ เด็กมีการร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในระหว่าง การปฏิบัติกิจกรรม โดยครูมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเด็กและสนใจให้เด็กได้ทบทวนประสบการณ์เดิม เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดและปฏิบัติกิจกรรมเพื่อที่เด็กจะได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ จากวรรณกรรมที่เกิดขึ้น จะเป็นการฝึกฝนประสบการณ์การแก้ปัญหาให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถนำความสามารถในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นกับตนเองมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของเด็กได้ เป็นการวางรากฐานและแนวทางในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตให้กับเด็กส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

นอกจากนี้จากผลการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น เป็นเพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ปฐมวัยได้แสดงออกและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเองร่วมกับกลุ่มเพื่อนอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจท์ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องเน้นการจัดประสบการณ์ให้เด็ก เรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้เด็กในการเล่น ได้สำรวจ ได้ทดลอง ได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้วยตนเอง^๑ จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานได้ชี้หนทางเรื่องต่าง ๆ มาเป็น ฐานในการสร้างความสนใจทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการคิดและแสดงความสามารถการแก้ปัญหา ออกมา เพื่อให้ของตนเองผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ จากประเด็นปัญหาของกิจกรรมที่ต่อยอดในนิทานและ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจะเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมทดลอง วิทยาศาสตร์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม ทำอาหารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเพื่อเป็นการหาทางแก้ปัญหา ซึ่งเด็กจะต้องพบกับอุปสรรคต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มซึ่งความสามารถที่เด็กแสดงออกมาในช่วงแรกเมื่อพบกับอุปสรรค เด็กจะหาวิธีการ แก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนและเมื่อสามารถแก้ปัญหาก็จะช่วยบอกเพื่อนในกลุ่ม แต่เมื่อเด็กได้ปฏิบัติกิจกรรม บ่อยครั้งเด็กแต่ละคนเริ่มมีการสนทนา ได้ตอบและช่วยกันคิดวางแผนหาวิธีการแก้ปัญหา รวมถึงการที่เด็ก และครูได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักวิธีการแก้ปัญหา ที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับช่วงวัย จึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นหลังจาก การทดลอง

^๑ อาชญญา รัตนอุบล, “การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัย โดยเทคนิคการสอนสตอรี่ไลน์ในการ สร้างสถานการณ์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๒/๒ โรงเรียนอนุบาลคลองลาน”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/14832019-10-11.pdf> [๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖].

^๒ Piaget S, *The Child Conception of the World*, (New York: International University Press, 1929), p.15.

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานนั้น ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น เด็กได้พัฒนาทางภาษา การแก้ปัญหา การมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล นิราพาธและคณะที่สรุปผลไว้ว่าเด็กจะได้พบกับปัญหาจากความรู้ที่ได้รับ และรู้จักการคิดหาวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด พิจารณารอบรอบ มีความรู้ความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ ได้วางแผนการค้นคว้า และสามารถนำข้อมูล มาวิเคราะห์ และใช้ข้อมูลที่ได้รับมาสรุปและประเมินผลวิธีแก้ปัญหา ซึ่งทำให้เด็กสามารถคิดแก้ปัญหาได้ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ^{๑๐} และสามารถนำวิธีแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจ และแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในวรรณกรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยตนเองทั้งหมด โดยมีครู เป็นผู้อำนวยความสะดวกและมีบทบาทสำคัญในการช่วยจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์ปัญหาและ ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้เด็กมีอิสระในการคิดและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น นอกจากนี้เด็กยังได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบซึ่งกันและกัน ในการคิดและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหา รู้จักการสังเกตและหาสาเหตุเมื่อวิธีการแก้ปัญหาของตนเองไม่สำเร็จ มีความกระตือรือร้นในการคิดและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อนและ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สถานการณ์จากในวรรณกรรมผ่านพ้นอุปสรรคที่พบเจอได้สำเร็จและบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาของตนเอง ดังนั้นเด็กปฐมวัยที่ ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของ เด็กปฐมวัยจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีความสามารถในการ แก้ปัญหาได้ดีขึ้น โดยในช่วงสัปดาห์แรก เด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมนั่งนิ่งเฉย ไม่ตอบคำถาม ครูควรให้ คำแนะนำ ชี้แนะและกระตุ้นเกี่ยวกับการใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของสถานการณ์ต่าง ๆ และเมื่อให้เด็กออกมาแนะนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เด็กส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการ แก้ปัญหาตามตัวละครในนิทาน ไม่สามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ หรือการนำประสบการณ์เดิม ของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ได้ เมื่อจัดกิจกรรมในสัปดาห์ต่อ ๆ ไป จะเห็นได้ว่า เด็กเริ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น เด็กสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาจากสถานการณ์

^{๑๐} วิมล นิราพาธ, ศิริประภา พงษ์ทิกุล, สุกัลยา สุเมธ, “ผลการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้วรรณกรรม เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอ่านสำหรับเด็กวัยอนุบาล”, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๕): บทคัดย่อ.

ในวรรณกรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยตนเองทั้งหมด โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและมีบทบาทสำคัญในการช่วยจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์ปัญหาและช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้เด็กมีอิสระในการคิดและแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้นอีกทั้งเด็กยังสามารถเชื่อมโยงความสามารถในการแก้ปัญหาจากนิทานไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและชีวิตจริงของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ในการเลือกนิทานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานควรคำนึงถึงพัฒนาการและช่วงอายุของเด็ก มีเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมบูรณาการระหว่างนิทานกับกิจกรรมอื่น ๆ ได้หลากหลายและในขั้นตอนของการเล่านิทาน อาจปรับเปลี่ยนวิธีการเล่า การนำเสนอให้มีความหลากหลาย เช่น เล่านิทานประกอบหุ่นมือ เล่านิทานประกอบฉาก เป็นต้น

๒. ในขั้นตอนของการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้เด็กได้รับข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียน การเปิดโอกาสให้เด็กได้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ขยายความรู้ และ ได้รับประสบการณ์ในการสืบค้นข้อมูล

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. กรุงเทพมหานคร:

คุรุสภา ลาตพร้าว, ๒๕๖๐.

ชลธิชา สภาหิต. “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผ่านการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย”. **วารสารวิทยบริการ**. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๗๗-๑๘๔.

ณัฐกฤตา ไทยวงษ์. “การศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒.

ปณัญญู กิจรุ่งเรือง. **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑**. นครปฐม: บริษัทเพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรู๊ป จำกัด, ๒๕๖๐.

วิมล นิราพาธ, ศิริประภา พุทธิกุล และ สุกัลยา สุเมธ. “ผลการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอ่านสำหรับเด็กวัยอนุบาล”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๕): บทคัดย่อ.

Piaget S. *The Child Conception of the World*. New York: International University Press, 1929.

Vygotsky, Lev S. *Thought and Language*. 10th ed. Alex Massachusetts: The MIT Press, 1997.

องค์การยูนิเซฟ: ทูน่าเพื่อเด็กแห่งประเทศไทย. “ผลกระทบสำคัญ ๕ ด้าน ของโรคโควิด-๑๙ ที่มีต่อเด็กในประเทศไทย”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://https://www.unicef.org/thailand/th/stories/> [๙ มกราคม ๒๕๖๕].

อาศัญญา รัตนอุบล. “การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัย โดยเทคนิคการสอนสตอรี่ไลน์ในการสร้างสถานการณ์ สำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๒/๒ โรงเรียนอนุบาลคลองลาน”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/14832019-10-11.pdf> [๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖].